

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
IRM: 33-104, 33-140 IRM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 105/401/4/2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva, a Panaszos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel a Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) 197/2009. (VII. 1.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt az intézkedés – fokozott ellenőrzés keretében végrehajtott igazoltatások és ruházat átvizsgálások – jogalapja tekintetében

e l u t a s í t o m,

minden egyéb vonatkozásban a panasznak

h e l y t a d o k .

A határozat ellen a Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos 2009. március 15-én, az esti órákban 21.00 óra és 21.30 óra közötti időben, gyalogosan közlekedett a Budapest, V. kerület Nádor utcában a József nádor tér irányába, amikor az aznap délután lezajlott, bejelentett rendezvények biztosításában részt vevő rendőri erők jelentek meg az Arany János utcánál és a panaszost, valamint a vele együtt vonuló, 15-30 főből álló tömeget feltartóztatták. Fokozott ellenőrzés keretében megkezdték az igazoltatások és ruházat átvizsgálások végrehajtását, amikor az egyik rendőrt egy személy megtámadta, majd ezt követően többen a rendőrsorfallal szembe támadólag léptek fel. Ekkor a támadás közelében álló rendőr a további támadások és összetűzések megelőzése érdekében, tömegkezelési eszközként kényszerítő eszközt – könnygázt – alkalmazott. A könnygáz hatása mind a tömeget, mind a csapaterőben lévő rendőröket érte, ezért a rendőri intézkedések végrehajtását ezt követően a könnygáz hatósugarától távolabb álló rendőrök folytatták, mindaddig, amíg a tömeg fel nem oszlott.

A biztosítást irányító törzs parancsnoka a könnygáz alkalmazását követően mentő gépkocsikat irányított a helyszínre, azonban mentők személyzetétől senki nem kért ellátást. A tömegkezelési feladatok végrehajtása során – tekintettel arra, hogy sem a helyszínen lévő mentőknél, sem később egészségügyi panaszokkal senki nem jelentkezett – személyi sérülésről a rendőrségnek nincs tudomása.

Két személyt az eset következményeként a rendőrök hivatalos személy elleni erőszak, illetve annak kísérlete miatt előállítottak. Ezekben az ügyekben az eljárás a Budapesti Nyomozó Ügyészségen jelenleg folyamatban van.

Panaszos a rendőri intézkedés miatt 2009. március 23-án panasszal élt a Panasztestületnél. Panaszában sérelmezte az alábbiakat:

- a Szent István téren megtartott rendezvény helyszínéről történő eltávozás megakadályozását, illetve azt, hogy ez valamennyi jelenlevő igazoltatásához, valamint ruházatának átvizsgálásához, mint feltételhez kötötték;
- a Nádor utcai körbezárás jogszerűségét;
- könnygáz alkalmazásának jogszerűségét, szükségességét, arányosságát;
- benyomását ütésekről, lökdösésekről;
- a rendőri intézkedés kezdeményezésének közlése elmaradt, laccímkarttyáját elkérték és az intézkedést a rendőrök „hanyagul ellátva” végezték (nem kérdezték le adataikat a körözési és a SIS rendszerből)

II.

A lefolytatott vizsgálat során a rendelkezésre álló adatok – rendőri jelentések, a rendőrség és a helyszínen tartózkodó állampolgárok által készített videofelvételek – alapján tényállásszerűen az alábbiak állapíthatók meg.

Budapest Rendőrfőkapitánya a panasz tárgyát képező rendőri intézkedés idejére és helyére – Budapest teljes területére – 2009. március 14-én 00.00 órától 2009. március 16-án 08.00 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el tekintettel arra, hogy több demonstráció megtartását jelentették be. Az intézkedést foganatosító rendőri erők, csapatszolgálat keretében parancsnoki utasításra jelentek meg a Budapest V. kerület József Attila utca Nádor utca kereszteződésénél.

A 2009. március 15-i rendezvények biztosítását ellátó törzs parancsnoka azért adta a csapatszolgálati erőknek azt az utasítást, hogy menjenek a fenti helyszínre, mert 18.20 órakor a Jobbik Magyarországiért Mozgalom rendezvénye véget ért, és a rendőrség a tömegből olyan információkkal rendelkezett, hogy a demonstrálók – kb. 100-120 fő – a Kossuth tér felé vonulnak. A rendezvények és az azon részt vevők nagy számára, valamint a korábbi években az ilyen jellegű rendezvényeken történt eseményekre tekintettel – mivel alappal számítani lehetett a helyszíneken a rendbontók megjelenésére, a közrend és a köznyugalom megzavarására – történt meg a Kossuth tér és az Alkotmány utca rendőri erőkkel történő megerősítése, továbbá a Nádor utca érintett részén megjelenő tömeg igazoltatása és ruházat átvizsgálása.

Az esettel kapcsolatban az alábbi adatok állnak rendelkezésre:

1. Az intézkedésben résztvevő csapatszolgálatban a rendezvény biztosításával kapcsolatos feladatokat ellátó 5 rendőr közös jelentése a kényszerítő eszköz – könnygáz – alkalmazásáról, melyben az áll, hogy egy demonstráló tömeg kísérésében vettek részt, amely a Budapest, V. kerület Szent István térről indulva haladt a Zrínyi utcán, majd fordult a Nádor utcába. Ekkor a parancsnoktól utasítást kaptak a tömeg bekerítésére, majd a személyek igazoltatására és ruházat átvizsgálására. A jelentés szerint a kb. 40-50 főből álló tömegből egy személy az egyik intézkedő rendőrré támadt, ezért vele szemben személyes szabadságot korlátozó intézkedés került alkalmazásra. A tömeg ezt észelve az intézkedést foganatosító rendőrrel, valamint az őt biztosító rendőrökkel szemben hirtelen támadó jelleggel lépett fel, amit a sorfalban álló rendőrök is észleltek. Mivel a késedelem veszélyeztette volna az intézkedés eredményességét, ezért felszólítás nélkül könnygázt alkalmaztak a támadás megtörésére, elhárítására. E jelentés végén lévő parancsnoki kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 49. § (1) bekezdés a) pontja alapján¹ jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében² meghatározott arányosság követelményét megvizsgálta és megállapította hogy az intézkedés arányos volt.

2. A rendőrré támadó személy előállításáról szóló rendőri jelentés szerint a Budapest, V. kerület Bazilikánál lévő rendezvényen résztvevő személyek igazoltatásának elrendelését követően az ott lévő tömeg a Budapest, V. kerület, Nádor utca felé mozgott a Zrínyi utcában, közben agresszíven hadonásztak és kiabáltak. A Budapest, V. kerület Nádor u. 2. szám előtt a tömeg megállt és szembefordult a mozgósorfallal. Ekkor a parancsnok utasítására igazoltatásba kezdtek a rendőrök. Az egyik igazoltatásra felszólított személy a rendőrnek azt mondta, hogy „nem igazolom magam”. Ekkor a rendőr a jobb kezét megfogva figyelmeztette, hogy ruházat átvizsgálást fog vele szemben végrehajtani, de a személy a kezét a rendőr fogásából kihúzta, majd kétszer a rendőr sisakját megütötte. Ezt követően a rendőr a sorfal mögé akarta húzni, miközben a rendőr megbotlott és magával rántotta a támadó személyt is. Két másik rendőr lehúzta a rendőrről a támadó személyt és semleges helyre kísérték. Ekkor a

¹ 49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására.

² 15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

tömeg a csapaterő ellen támadólag lépett fel, ezért könnygáz alkalmazására került sor. E jelentés végén lévő parancsnoki kivizsgálás szerint az Rtv. 19. § (1) bekezdése (rendőri intézkedésnek való ellenszegülés)³, 29. § (1) bekezdése (igazoltatás)⁴, 47. § (testi kényszer)⁵, 48. § b) és c) pontja (bilincshasználat)⁶ alapján, továbbá a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló (továbbiakban: szolgálati szabályzat) 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 38. §-a⁷, 39. §-a⁸, 59. § (2) bekezdése⁹, valamint a 60. § b) és d) pontja¹⁰ alapján az előállítás jogszerű és szakszerű volt.

³ Rtv. 19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

⁴ Rtv. 29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

⁵ Rtv. 47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

⁶ Rtv. 48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

b) támadásának megakadályozására,

c) szökésének megakadályozására,

⁷ Szolg. Szab. 38. § (1) Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetve - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban.

(2) Az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.

(3) Az Rtv. 24. §-ának (4) bekezdésében meghatározott intézkedéskor a rendőr a szolgálat befejezését követően haladéktalanul írásos jelentést tesz, amely tartalmazza az igazoltatással érintett személynek az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti adatait. Az igazoltatást kérő részére az igazoltatott személy adatait is a rendőrkapitányság adhatja ki.

⁸ Szolg. Szab. 39. § (1) A fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják.

(2) Fokozott ellenőrzés végrehajtását az egész ország területén vagy több megye illetékességi területén az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató, a rendészeti főigazgató, illetékességi területén a rendőrfőkapitány, a bűnügyi igazgató, a rendészeti igazgató, a rendőrkapitány vagy az ügyeletvezető, határrendészeti kirendeltség vezetője, továbbá a hatáskörük szerint ellátott speciális feladatok végrehajtása során a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója, a Köztársasági Őrezred parancsnoka vagy a Készenléti Rendőrség parancsnoka rendelheti el.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottaknak megfelelően, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése és az államhatár rendjének fenntartása érdekében fokozott (határrendészeti) ellenőrzést rendelhet el az országos rendőrfőkapitány, a rendészeti főigazgató vagy a határrendészeti főosztályvezető, a rendészeti igazgató vagy a határrendészeti tevékenységért felelős vezető, a határrendészeti kirendeltség vezetője, a rendőrkapitány vagy a határrendészeti tevékenységért felelős vezető, a határrendészeti kirendeltség vezetője vagy a határrendészeti helyettese, Repülőtéri Rendőr Igazgatóságon a rendészeti igazgató-helyettes, a határrendészeti vagy a határellenőrzési osztály vezetője.

(4) A tervezett fokozott ellenőrzést a jogosult vezető előzetesen szükség szerint, az elrendeltet pedig a végrehajtását követően előjárójának jelenti.

⁹ Szolg. Szab. 59. § (2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.

¹⁰ Szolg. Szab. 60. § (1) Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,

d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

3. A rendőrré támadó személlyel szemben végrehajtott intézkedést kivizsgáló parancsnoki jelentés szerint a Budapest, V. kerület Szent István téren lévő Szent István Bazilikánál teljesített szolgálatot, amikor 21.00 óra körül a Bazilika előtti téren több század bevonásával csapatszolgálati taktikai művelet került végrehajtásra, melynek során az ott tartózkodó személyek igazoltása történt meg. A téren lévő tömeg hangosan kiabálva indult meg a Budapest, V. kerület Nádor utcában a József Attila utca felé. A taktikai elem részeként a tömeg átkarolásra került a Nádor utca József Attila utca kereszteződésénél, és a rendőri erők igazoltató tevékenységbe kezdtek. Az igazoltatások végrehajtása közben a parancsnoknak jelentette az egyik intézkedésben résztvevő rendőr, hogy sérelmére hivatalos személyi elleni erőszakot követtek el. Egy személy a tömegben az igazoltatása során a személyazonosságát igazolását megtagadta, majd a rendőr a jobb kezét megfogva csomag és ruházat átvizsgálást akart végrehajtani, amikor a támadó személy kiszabadította magát a rendőr fogásából, majd a rendőrt kétszer megütötte. Ezt követően a rendőr a tanult önvédelmi fogásokkal próbálta a támadó személyt a sorfal mögé húzni, de hátrálás közben hátra esett és magára rántotta a támadó személyt. A tömeg ekkor támadólag lépett fel, és ezért könnygázspray alkalmazására került sor. A támadó személy későbbi meghallgatása során elismerte a támadás tényét. A közelben lévő rendőrök a parancsnoki kivizsgálás során történt meghallgatásukkor elmondták, hogy egy személy megtámadta társukat, valamint, hogy mind a rendőr, mind a támadó személy a földre kerültek, majd a tömeg nyomása miatt egy másik rendőr is a földre került. A parancsnoki kivizsgálás szerint az intézkedés – a rendőrré támadó személlyel történő intézkedés, és nem a könnygázspray bevetése – az Rtv. 19. § (1) bekezdése (rendőri intézkedésnek való ellenszegülés), 29. § (1) bekezdése (igazoltatás), 47. § (testi kényszer), 48. § b) és c) pontja (bilincshasználat) alapján jogszerű, továbbá a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló (továbbiakban: szolgálati szabályzat) 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 38. §-a, 39. §-a, 59. § (2) bekezdése, valamint a 60. § b) és d) pontja alapján szakszerű volt. Ez a parancsnoki kivizsgálás a könnygáz használatára, jogalapjára és annak indokoltságára, arányosságára nem tért ki.

4. A rendelkezésre álló videofelvételek a következő, az ügy szempontjából releváns információkat tartalmazzák. A felvételen jól látható, hogy a tömeget a rendőr sorfal előlről és hátulról is körbe zárta, továbbá a jelenlevőket egy rendőr hangosbeszélőn felszólította arra, hogy tegyenek eleget a rendőri ellenőrzésnek. A felvételen látható, hogy a sorfal egyik szélső részén egy személy az egyik intézkedő rendőrrel szemben támadólag lépett fel, amelyet dulakodás, majd a rendőrök által a tömeggel szemben könnygáz használata követett. A megtámadott rendőrt körülölelő embertömeg az első gázszórásra szétszéledt. A könnygázsprayt használó rendőr körül egy kb. 2 méteres üres terület keletkezett és ekkor még egy alkalommal, karjával félkört leírva újabb szórást végzett a rendőr.

A Panasztestület a tömeg körbezárása kapcsán kifejti, hogy *„a fokozott ellenőrzést szabályozó Rtv. 30. § (3) bekezdése nem teremt jogalapot a helyszínről kilépő személyek – a panaszbeadványban leírt – feltartóztatására és kiléptetésük ruházat, csomag átvizsgálásához kötésére. A Testület a rendelkezésre bocsátott iratokban nincsen az intézkedésre okot adó egyéb körülmény, ezért a rendezvény helyszínéről (legyen az bejelentett, vagy be nem jelentett) távozni kívánó személyek akár rendőrségi kordonnal, akár rendőrsorfalal történő körbezárása, és így távozásuk megakadályozása jogsértő.”*

A Panasztestületnek e véleményével egyetértve, figyelembe véve – a videofelvételek tanúsága szerint – a kb. 10-20 fős, látszólag békésen, részben az úttesten, részben a járdán haladó társaság mozgását a körbezárás, mint műveleti eszköz végrehajtása aránytalan és indokolatlan volt. Az eset megítélésekor azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a

körülményt, hogy a tömeg nagysága lényegesen kisebb volt az előre jelzettnél. Az ügyről készült jelentések és a helyszíni felvételek alapján megállapítható, hogy az információ áramlás a csapaterős egységek és a rendezvény biztosítását vezetőik között nem volt elégséges. A parancsnokhoz nem jutott el az az információ, hogy nincs olyan mértékű tömeg a Nádor utcában, ami annak körbezárását indokolná. A végrehajtó egységek pedig a közvetlen parancsot teljesítették, nem volt mérlegelési lehetőségük az ott megjelenő személyek létszámától függően. Mindezek alapján tehát az állapítható meg, hogy a rendezvénybiztosításért felelős parancsnokok hatékonyabb munkaszervezéssel gondoskodhattak volna arról, hogy minden, az érintett utcákban történő eseményekről szóló információ haladéktalanul eljusson hozzájuk. Ezen adatok birtokában dönthettek volna arról, hogy a rendőri erőket visszarendeljék és a körbezárást megszakítsák.

A Panasztestület e kérdéskör kapcsán továbbá részletesen kifejti, hogy a panaszost a rendőrség által történt intézkedések miatt érte súlyos alapjogsérelem. Amellett, hogy a konkrét igazoltatást a panaszos nem kifogásolta, a körbezárást sérelmezte. Ezzel kapcsolatban a Panasztestület álláspontja az, hogy a *„panaszos által sérelmezett körbezárás – megfelelő jogalap híján – súlyosan korlátozta a panaszos az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való jogát.”*

A Panasztestület állásfoglalásával egyetértve megállapítható, hogy az Rtv. 30. § (1), valamint (3) bekezdése¹¹ kellő jogalapot biztosított ugyan a rendőrségnek a fokozott ellenőrzés keretében történő igazoltatások és ruházat átvizsgálások végrehajtására, azonban a tömeg körbezárása nem.

A könnygázspray, mint kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán a Panasztestület arra a megállapításra jutott, hogy *„életszerűnek tartja, hogy egy ember támadó fellépését követően a tömeg esetleges reakcióját az intézkedő rendőrök mások vagy a saját életük, testi épségük, illetőleg a vagyonbiztonságuk közvetlenül veszélyeztető támadásaként minősítették, ezért annak elhárítására a könnygáz alkalmazása mellett döntöttek”*. Ugyanakkor megállapítja, hogy az *„intézkedő rendőrök, noha jogalappal, azonban a fokozatosság és az arányosság követelményének figyelmen kívül hagyásával alkalmaztak könnygázspray-t.”*

A Panasztestületnek a fokozatosságra és az arányosságra vonatkozó megállapításaival egyetértve e kérdés megítéléshez fontosnak tartom azt leszögezni, hogy a könnygázsprayt alkalmazó, csapaterős szolgálatot ellátó rendőr egy korábbi utasításra hajtott végre mind az adott helyszínre vonulást, mind az ott tartózkodó tömeg körbezárását és igazoltatását. A rendőröket megtámadó személy miatt a tömeg támadó fellépése következtében a könnygázt használó rendőr a megfelelő döntést hozta. A könnygáz mennyisége és a szórás iránya tekintetében azonban az aránytalanság megállapítható. A videofelvételen látható, hogy a támadólag fellépő személlyel szemben már elérte célját a könnygáz használata és annak

¹¹ **30. § (1)** A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

ellenére, hogy a tömeg szétszéledt és a további támadástól már egyértelműen nem kellett tartania a rendőr tovább használta a könnygázsprayt és nyilvánvalóan indokolatlanul, a támadástól messzebb álló, teljes mértékben vértlen személyek felé fújta a gázt.

A könnygáz használatának megítélése kapcsán álláspontom szerint fontos tényező egyrészt az, hogy a tömeg méretéről a sorfalban lévő rendőröknek nem volt pontos információjuk – a parancsnok egy 100-120 fős tömeg mozgása miatt utasította ezt a csapaterős egységet, hogy a tömeget zárja körbe és ezek alapján az információk alapján okkal gondolhattak arra, hogy nagyobb erejű támadásra is számíthatnak – másrészt pedig a spray használata közben a döntési képesség az idő rövidsége, valamint körülöttük lévő kaotikus helyzet miatt korlátozott volt.

Mindezen fent kifejtett indokok alapján a rendőri intézkedés elleni, a Panaszos által konkrétan megfogalmazott kifogások vonatkozásában álláspontom a következő:

- a rendőri intézkedés célja nem az volt, hogy a Szent István téren megtartott rendezvényen résztvevőknek a helyszínről való távozását megakadályozza. A helyszínen lévő parancsnok olyan információkat kapott, amelyből arra következtetett, hogy egy nagy létszámú tömeg a Kossuth tér felé – előzetesen egyeztetett módon – tart és ott be nem jelentett demonstrációba kezd. A korábban lezajlott, bejelentett rendezvényeket követően a rendőrségnek a helyszínen – függetlenül attól, hogy egy rendezvény közben véget ért – feladata a rend fenntartása, a közbiztonság védelme. E feladat ellátása körében történt meg a Nádor utcai intézkedés és ennek keretében zajlott az igazoltatás és a ruházat átvizsgálás, melynek megfelelő jogalapot biztosított a fokozott ellenőrzés elrendelése a kérdéses időben és helyen.
- a Nádor utcai körbezárás jogszerűsége vonatkozásában: a tömeg feltartóztatása és ellenőrzése – a rendelkezésre álló olyan információk alapján, melyek egy be nem jelentett demonstráció megtartására engedtek következtetni – indokolt volt, mivel alappal lehetett számítani rendbontók megjelenésére, közrend és a köznyugalom megzavarására alkalmas események bekövetkeztére. A tömeg körbezárása azonban indokolatlan és aránytalan intézkedés volt.
- a könnygáz alkalmazásának jogszerűsége, szükségessége, arányossága kapcsán: a támadás elhárítása miatt a könnygáz használata jogszerű és szükséges volt. Összességében azonban aránytalan volt az intézkedés a panaszosra nézve, figyelembe véve a tömeg körbezárását és azt, hogy a tömegből egyetlen személy támadott meg egy rendőrt.
- a rendőri intézkedés kezdeményezésének közlése elmaradt, lakcímkártyáját elkérték és az intézkedést a rendőrök „hanyagul ellátva” végezték (nem kérdezték le adataikat a körözési és a SIS rendszerből). A rendőri intézkedés kezdeményezése kapcsán: a fokozott ellenőrzés keretében végzett igazoltatás és ruházat átvizsgálás megfelelő joggal, indokoltan történt. A Schengeni Információs Rendszerben az igazoltatott személy adatai lekérdezésének elmaradása miatt – amellett, hogy az intézkedésnek ez a része szakmailag kifogásolható – alapjogsérelem nem állapítható meg. Az igazoltatás során a rendőr a lakcímkártyát az igazoltatott személytől elkérheti, azonban annak átadása nem kötelező.
- a Panaszos benyomása ütésekről, lökdöसेsekről: ezzel kapcsolatban az eljárás során a panaszos nyilatkozatán kívül nem állt rendelkezésre adat. A videofelvételeken nem látható a panaszossal szembeni rendőri fellépés.

Mindezek alapján – a Panasztestület alapjog súlyos sérelmét megállapító állásfoglalásával egyetértve – a panaszosnak a tömeg körbezárásával történő megállítása, valamint a könnygázspray panaszossal szembeni alkalmazása tekintetében a panaszt megalapozottnak tartom.

III.

A Panasztestület a Panaszos által előterjesztett panaszt megvizsgálta és a fent hivatkozott állásfoglalásában azt megalapozottnak találta. A Panasztestület a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdése szerinti élethez és emberi méltósághoz való jog, az 55. § (1) bekezdése szerinti személyes szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog, valamint a 62. § (1) bekezdése szerinti békés gyülekezéshez való jog súlyos sérelmét állapította meg.

A Panasztestület e körben kifejtett véleményének egyes részeivel egyetértve álláspontom a következő. A rendezvénybiztosítás parancsnoka a neki szolgáltatott információk alapján – 100-120 fős tömeg indult meg a Kossuth tér felé – döntött arról, hogy a Nádor utcában közlekedő személyeket fokozott ellenőrzés keretében igazoltatja és ruházatukat átvizsgálja. Az adott tömeg ellenőrzése annak feltartóztatása nélkül kivitelezhetetlen. Erre a hivatkozott jogszabályok megfelelő felhatalmazást adtak. A fokozott ellenőrzés elrendelésének indoka a Budapest területén, több helyen és időben megrendezésre kerülő demonstrációk miatt fennállt, melyet a Panasztestület állásfoglalásában szintén nem vitat: *„Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyénén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést”*.

A Gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 11. § (2) bekezdése¹² ad felhatalmazást – és feladatkört – a rendőrség részére a demonstrációk békés lebonyolításának a biztosítására. A gyülekezés jogának gyakorlása a Magyar Köztársaság Alkotmányában biztosított rendkívül fontos alapjog. Ezen alapjog gyakorlása azonban nem sértheti mások jogát, nem veszélyeztetheti a közrendet, a közbiztonságot. E két, mindenkit megillető alapvető jog érvényesülésének érdekét szolgálja a rendőrség rendezvény biztosítási tevékenysége, így a rend fenntartása, a közbiztonság és a vagyon megóvása érdekében szükséges intézkedések meghozatala. A délutáni órákban tartott rendezvények a rendőrség biztosításával rendzavarás, és mások jogainak sérülése nélkül lezajlottak, azonban azok végeztével a rendőrségnek az Rtv. 13. §-ából¹³ levezethető feladata továbbra is fennállt.

¹² 11. § (2) A rendőrség és más arra illetékes szerv a rendezvény rendjének biztosításában a szervező kérésére közreműködik, a rendezvényt megzavaró személyek eltávolításáról intézkedik.

¹³ Rtv. 13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

(2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.

(3) Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a Rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

Az eset kapcsán fontosnak tartom leszögezni, hogy a rendezvénybiztosítás egy komplex, rendőrszakmai szempontból magas fokú szervezettséget, tervezettséget igénylő feladat. A biztosítás parancsnoka felkészült, a demonstrációk kezelésében nagy tapasztalattal rendelkező rendőri vezető, aki képes megfelelően dönteni a rendőri erők bevetéséről. E tevékenység maradéktalan végrehajtásához a hatályos, már idézett jogszabályok biztosítják a rendőrség számára az eszközöket. Ilyen eszköz a fokozott ellenőrzés elrendelése, és ennek keretében a csapatszolgálati egységek igénybevétele. A tömegrendezvényeken az ott megjelentek magatartása előre nem kiszámítható. A rendőrség részéről az ellenőrzések végrehajtása, a rendőri jelenlét, a közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében éppen azért történik, hogy a rendezvényeken megjelenő állampolgárok békés gyülekezéshez való joga biztosított legyen.

Fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 54. § (1) bekezdése, 55. § (1) bekezdése, 62. § (1) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdése, 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bekezdése, 15. § (1) és (2) bekezdései, 29. § (1) bekezdése, 30. § (1) és (3) bekezdései, 47. §, 48. § b) és c) pontja, 49. § (1) bekezdése, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (7) és (9) bekezdései;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 38. § (1) bekezdése, 39. § (1) bekezdése, 59. § (2) bekezdése, 60. § (1) bekezdése;

Budapest, 2009. július ,, ,,,

Dr. Bencze József r. altábornagy